

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ARTE DIN BUCUREȘTI

INDICATORI ȘI REPERE ALE ASIGURĂRII CALITĂȚII

În concordanță cu dezvoltarea societății, dezvoltarea economică, instituțională și culturală depinde tot mai mult de cunoaștere, astfel încât universitățile sunt principalul producător și distribuitor de cunoaștere. Dependența dezvoltărilor de cunoaștere este atât de mare astăzi, încât se vorbește, de o „economie a cunoașterii“ („*économie du savoir*“) și, mai mult, de „societatea bazată pe cunoaștere (knowledge based society)“.

În 1998, Consiliul Comunității Europene a adoptat **Recomandarea 98/561**, în care s-a subliniat nevoia cultivării calității învățământului superior prin măsuri de asigurare a calității și cooperarea țărilor europene.

Declarația de la Bologna (1999) a miniștrilor educației din țările europene a preconizat crearea „spațiului universitar european“ prin acțiuni de sporire a mobilităților universitare, de restructurare a studiilor, de aplicare a ECTS, care pretind asigurarea calității studiilor universitare.

Comunicatul de la Praga (2001) a cerut autorităților diferitelor țări, universităților și agențiilor specializate în asigurarea calității să stabilească un cadru de referință comun în abordarea calității studiilor universitare și să disemineze cele mai bune practici de asigurare a calității.

Comunicatul de la Berlin (2003) a reafirmat importanța crucială a asigurării calității studiilor universitare în cadrul procesului Bologna.

În 2002, **European University Association** a adoptat documentul **Asigurarea calității în universitățile europene**, care propune criterii generale de evaluare a calității.

În 2003, Grupul universităților țărilor latine ale Europei, din cadrul **European University Association**, a elaborat documentul **Assurance Qualité: Référentiel partagé d'indicateurs et de procédures d'évaluation**, care s-a dat publicității în vederea stimulării de analize comparative (Benchmarking) ce pot conduce la ameliorarea performanțelor universitare, la aplicarea de proceduri de evaluare împărtășite între universități, la utilizarea de indicatori obiectivi de activitate și de criterii de evaluare recunoscute.

În România s-au înregistrat preocupări pentru asigurarea calității învățământului. În 1993 s-a adoptat **Legea autorizării și acreditării universităților**. În 1999, prin Hotărârea Guvernului României, nr. 779, s-a constituit **Consiliul pentru Standarde Ocupaționale și Atestate**. În 2000, prin Hotărârea Guvernului, nr. 127, s-au aprobat standardele naționale de evaluare a instituțiilor de învățământ postuniversitar. Prin **Legea 196/2000** s-a aprobat înființarea **Comisiei de Evaluare și Acreditare a Învățământului Preuniversitar**. Prin **Ordonanța nr. 59/2000** a Guvernului României a început aplicarea prevederilor **Declarației de la Bologna** privind asigurarea calității în învățământul superior

Asumându-și răspunderile ce-i revin, Universitatea Națională de Arte din București și-a elaborat o concepție privind asigurarea calității activităților proprii și a desfășurat acțiuni în consecință, mai ales pentru asigurarea feed back-ului studenților și angajatorilor. Asigurarea calității într-o universitate pretinde astăzi trecerea la acțiuni sistematice și cuprinzătoare, la fiecare nivel al organizării universitare, în consonanță cu problemele ce se cer rezolvate și cu practicile reușite din țările europene

Având în vedere premisele evocate succint mai sus, în vederea amplificării acțiunilor de asigurare a calității, a creșterii eficacității și sporirii relevanței învățământului și învățării, a cercetării științifice, a serviciilor specializate către comunitate, a manifestărilor UNAB în viața societății, **Senatul universității** hotărăște:

I. Acțiunile de asigurare a calității activităților universitare devin un capitol distinct al programelor catedrelor, departamentelor și facultăților și al evaluării acestora.

Fiecare șef de catedră, șef de departament și decan de facultate asigură elaborarea în cadrul unității pe care o conduce, pe baza unei dezbateri cu membrii catedrelor și, respectiv, ai consiliului profesoral, unui **program de asigurare a calității** și punerea acestuia în aplicare.

Liniile de studii au latitudinea elaborării de programe de asigurare a calității.

Decanatele responsabile cu studiile de licență, master, doctorat îndrumă și verifică elaborarea în fiecare unitate – catedră, departament, facultate – în fiecare an, a programului de asigurare a calității.

II. Șefii de catedră, șefii de departament, decanii de facultăți asigură elaborarea de programe de asigurare a calității plecând de la problemele sesizate în unitatea respectivă,

de la experiența proprie, de la opticile promovate la nivelul UNAB și de la practicile internaționale.

Programele de asigurare a calității se aprobă la nivelul respectiv – catedră, facultate, departament – și se pun în aplicare de acel nivel.

III. Partea comună, valabilă pentru întreaga universitate, în acțiunile pentru asigurarea calității activităților universitare este cuprinsă în reglementarea de mai jos, care va fi aplicată în toate catedrele, facultățile și departamentele.

IV. Principiile acțiunilor de asigurare a calității din catedrele, facultățile, departamentele UNAB sunt:

- a) nu este competitivitate unde nu este calitate ridicată
- b) calitatea ridicată presupune capacitate de inovare și disponibilitate de a învăța din experiențe reușite și de a ameliora, la nevoie, propriile organizări
- c) calitatea ridicată se confirmă în competițiile timpului nostru și, mai ales, în competiția pe piețe a rezultatelor: calificări academice, rezultate de cercetare științifică, servicii specializate către comunitate, afirmarea Universității în societate
- d) universitățile însele – în baza autonomiei prevăzută de Magna Charta Universitatum (1988) și întărită de Conferința Mondială UNESCO a Învățământului Superior (1998), de Declarația de la Bologna (1999) – sunt principalii agenți ai asigurării calității propriilor activități, iar asigurarea calității devine parte integrantă a funcțiunilor lor
- e) universitatea competitivă de astăzi asigură învățământ superior, învățare performantă, cercetare științifică relevantă, servicii specializate către comunitate, contribuții la raționalizarea activităților din societate
- f) globalizarea solicită universitățile să fie creative, ca o condiție a competitivității
- g) calitatea activităților universitare se poate evalua astăzi pe baza unui cadru referențial împărtășit de universitățile însele, ce conține indicatori și proceduri de evaluare

- h) o universitate își asigură calitatea făcând astfel încât catedrele, departamentele, colegiile și facultățile ce o compun să-și elaboreze și apoi să aplice programe proprii de asigurare a calității
- i) întrucât nu există un indicator sintetic al calității activităților dintr-o universitate, indicatorul global al acesteia este, în fapt, un agregat de indicatori ce sunt de formulat și de folosit în legătură cu specificul didactic și epistemic al disciplinelor, cu ansamblul activităților universitare și cu misiunea și funcțiile asumate de universitatea respectivă și de unitățile ei componente

V. Indicatorii de performanță folosiți în catedrele, facultățile și departamentele UNAB sunt:

1. Cu privire la pregătirea studenților și la calitatea pregătirii:

- a) nivelul de pregătire a studenților la înscrierea la studii
- b) recrutarea studenților din diferite grupuri și medii sociale
- c) atragerea de studenți din alte țări
- d) concurența la admitere
- e) rata absolvirii
- f) măsuri specifice de familiarizare a proaspătului student cu condițiile pregătirii universitare
- g) durata medie a ciclurilor de studii
- h) absorbția absolvenților de piața autohtonă a profesiunilor
- i) reușite ale studenților și absolvenților în competiții profesionale naționale și internaționale
- j) pregătirea lingvistică a studenților
- k) pregătirea studenților în tehnologii ale informației
- l) familiarizarea studenților cu gândirea critică, cu conceperea cunoașterii ca rezolvare de probleme

2. Cu privire la calitatea corpului didactic și a programelor de studii:

- a) selecția corpului didactic prin concursuri bazate pe criterii profesionale
- b) deschiderea concursurilor pentru competitori din diferite universități și din diferite țări

- c) evaluarea periodică a corpului didactic pe baza principalelor contribuții în cercetarea științifică, a preocupărilor pentru pregătirea studenților și pe baza opiniei studenților
- d) capacitatea corpului didactic de a soluționa probleme ridicate de mediul înconjurător tehnologic, economic, administrativ și cultural
- e) prezența de cadre didactice din universități comparabile din alte țări în propriile programe de studii
- f) studiile în universități de referință din străinătate și mobilitatea, ca **visiting profesor**, a propriilor cadre didactice
- g) participarea propriilor cadre didactice la programe universitare (joint programmes) în cooperare internațională
- h) competențele lingvistice ale cadrelor didactice
- i) ponderea cadrelor didactice cu doctorat, respectiv cu doctorat obținut în universități de referință în specialitate
- j) ponderea titularilor
- k) pregătirea metodică și pedagogică a corpului didactic
- l) nivelul de rulare a specialiștilor de prim plan în programele proprii
- m) dezvoltarea programelor interdisciplinare
- n) echiparea laboratoarelor didactice
- o) predarea și seminarizarea în limbi moderne de mare circulație

3. Cu privire la calitatea cercetării științifice:

- a) nivelul implicării cadrelor didactice proprii în cercetarea științifică efectivă
- b) ponderea cercetărilor științifice în unitatea respectivă
- c) indexul citărilor în literatura internațională de specialitate
- d) studii și volume publicate în reviste și edituri de specialitate ce lucrează cu referenți
- e) prezența în literatura internațională de specialitate cu studii și volume publicate în limbi moderne de mare circulație și în alte limbi
- f) contracte de cercetare per profesor
- g) contracte de cercetare per cadru didactic
- h) brevete per cadru didactic
- i) premii și distincții profesionale
- j) reviste proprii de specialitate cu recunoaștere internațională

- k) reuniuni științifice internaționale în propria organizare
- l) ponderea doctoranzilor la zi în unitatea respectivă
- m) fonduri de cercetare per cadru didactic sau cercetător
- n) fonduri de cercetare per cadru didactic sau cercetător atrase de pe plan internațional
- o) nivelul de echipare a laboratoarelor de cercetare

4. Cu privire la calitatea serviciilor specializate către comunitate:

- a) contracte asumate în relație cu mediul înconjurător economic, administrativ, cultural
- b) contribuții la rezolvarea de probleme solicitate de unitățile din mediul înconjurător
- c) prezența în consilii de conducere și corpuri de expertiză și consultanță
- d) intervenții publice pentru rezolvarea de probleme

5. Cu privire la calitatea resurselor consacrate activității universitare:

- a) efectivul de studenți per post didactic
- b) ponderea personalului de susținere în ansamblul personalului
- c) finanțarea per student
- d) alocarea bugetară per student
- e) spațiu didactic per student
- f) computere per student
- g) spațiu de laborator per student
- h) accesul studenților la Internet
- i) facilități pentru corpul didactic și studenți
- j) diversificarea resurselor de finanțare spre a include alocarea bugetară granturi și contracte de cercetare științifică; contribuții ale mediului înconjurător economic și administrativ; venituri din taxe de studii aplicate cetățenilor străini; taxe de studii; granturi și contracte de cercetare obținute pe plan internațional; donații și sponsorizări
- k) situația infrastructurii (clădiri, echipamente) în unitatea respectivă
- l) facilități asigurate studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor, personalului de susținere

6. Cu privire la calitatea învățământului și a învățării:

6.1. Calitatea predării

• Pregătirea și organizarea predării

- a) claritatea obiectivelor (enunțate în programa analitică) și a obiectivelor fiecărei teme de predare
- b) organizarea materialului (logica internă a predării unui curs, organizarea pe unitatea de timp a materiei)
- c) frecvența utilizării unor metode care facilitează învățarea (exemple, simulări, aplicații, alte metode specifice fiecărei discipline)
- d) adaptarea cursului în funcție de feed-back-urile primite de la studenți

• Cunoașterea comprehensivă a materiei

- a) corectitudinea științifică a informațiilor vehiculate
- b) relațiile și transferul cunoștințelor predate cu alte cursuri sau spre alte discipline conexe
- c) integrarea rezultatelor de cercetare recente și a rezultatelor de cercetare proprii în cursul predat
- d) răspunsuri adecvate la întrebările studenților

• Abilități de comunicare

- a) claritatea expunerii, din punctul de vedere al receptorului
- b) retorica adecvată

• Pasiunea pentru predarea disciplinei

- a) entuziasmul și dinamismul cu care se predă o anumită temă sau sunt integrate noile rezultate de cercetare
- b) capacitatea de a-i motiva pe studenți și de a le stimula curiozitatea intelectuală
- c) cursul e resimțit de către studenți ca o provocare intelectuală, ca o experiență majoră de învățare

• Internaționalizarea cursului

- a) dezvoltarea și oferirea de cursuri în limbi de circulație internațională
- b) dezvoltarea de programe didactice în comun cu profesori din alte universități
- c) predarea de cursuri în universități din străinătate
- d) referințe de la evaluatori externi privind calitatea cursurilor predate

6.2. Calitatea relațiilor cu studenții

- disponibilitate și punctualitate la orele de consultații
- onestitate și atitudine pozitivă în relațiile cu studenții

- utilitatea comentariilor de la seminarii, referate, lucrări de diplome, lucrări practice

6.3. Calitatea examinării performanțelor studenților

- corectitudinea evaluării
- utilizarea unor metode adecvate de evaluare (verificări parțiale, verificări finale, subiecte în concordanță cu tematica studiată, acceptabilitatea ca durată și dificultate)
- distribuția relativ gaussiană a notelor

6.4. Calitatea produselor de predare

- calitatea suportului de curs
- editarea de suporturi de curs
- calitatea recomandărilor bibliografice
- dovezi ale efortului de inovare curriculară
- indici ai reușitei academice a cursanților, indici ai reușitei profesionale a absolvenților

6.5. Implicarea în programe de dezvoltare profesională

- evaluarea regulată a cursurilor și predării
- participarea la programe de perfecționare profesională

6.6. Calitatea curriculum-ului

- structura și conținutul
- metodele de predare utilizate în raport cu obiectivele și conținuturile propuse
- calitatea metodelor de examinare
- referințe ale evaluatorilor externi

6.7. Promovarea excelenței în predare

- implicarea cadrelor didactice în programe de dezvoltare profesională și metodică pedagogică
- evaluarea regulată a performanțelor didactice
- existența unei politici de recompensare a excelenței în predare

6.8. Existența unei politici de recunoaștere și recompensare a excelenței în predare

- alocarea de fonduri pentru programe de perfecționare didactică
- acordarea de premii speciale, salarii de merit pentru excelența în predare
- derularea unor granturi pentru dezvoltarea cursurilor

- recunoașterea cadrelor didactice cu performanțe deosebite în predare și implicarea lor în activități de mentorat

7. Cu privire la calitatea conducerii și a gestiunii:

- a) elaborarea și formularea explicită a misiunii și funcțiilor universității și a acțiunilor de concretizare a acestora
- b) profilarea instanțelor de elaborare de programe, strategii, politici, reglementări, de administrare a implementării și de verificare a respectării reglementărilor
- c) modul de compunere și compoziția instanțelor decizionale
- d) reprezentarea corpului academic și asigurarea feed back-ului corespunzător
- e) reprezentarea studenților și asigurarea feed back-ului corespunzător
- f) reprezentarea cercetătorilor și asigurarea feed back-ului corespunzător
- g) reprezentarea personalului și asigurarea feed back-ului corespunzător
- h) legătura cu mediul economic, administrativ și cultural înconjurător în instanțele decizionale
- i) aplicarea distincției și corelației dintre viziune, conceperea strategiei și elaborarea bugetului
- j) mecanisme și criterii de alocare a resurselor bugetare
- k) mecanisme de obținere de resurse extrabugetare, de distribuție și de folosire a acestora
- l) capacitatea de elaborare de programe noi în contextul internaționalizării și al globalizării
- m) deschiderea către problemele mediului înconjurător economic, administrativ și cultural
- n) deschiderea către problemele societății actuale
- o) mecanisme de acreditare internă a programelor
- p) mecanisme de autoevaluare și de evaluare externă a propriilor programe și activități

VI. Procedurile de evaluare a calității folosite în catedrele, departamentele, colegiile și facultățile Universității UNAB sunt:

- a) autoevaluarea a ceea ce s-a făcut la nivelul respectiv – individual, catedră, departament, colegiu, facultate, universitate – în anii de după adoptarea **Declarației de la Bologna** (1999) cu identificarea punctelor forte, a punctelor slabe și elaborarea explicită de măsuri de corectare a slăbiciunilor

- b) asigurarea de evaluări externe specializate și convertirea rezultatelor în programe de acțiune
- c) includerea de evaluatori externi în adoptarea propriilor decizii
- d) dezbaterile rezultatelor evaluărilor externe cu cei implicați la nivelul respectiv și adoptarea de măsuri în consecință
- e) etalarea avantajelor proprii în competițiile în care instituțiile universitare sunt angajate

5. Cu privire la calitatea resurselor consacrate activității universitare:

- a) efectivul de studenți per post didactic
- b) ponderea personalului de susținere în ansamblul personalului
- c) finanțarea per student
- d) alocarea bugetară per student
- e) spațiu didactic per student
- f) computere per student
- g) spațiu de laborator per student
- h) accesul studenților la Internet
- i) facilități pentru corpul didactic și studenți
- j) diversificarea resurselor de finanțare spre a include alocarea bugetară: granturi și contracte de cercetare științifică; contribuții ale mediului înconjurător economic și administrativ; venituri din taxe de studii aplicate cetățenilor străini; taxe de studii; granturi și contracte de cercetare obținute pe plan internațional; donații și sponsorizări
- k) situația infrastructurii (clădiri, echipamente) în unitatea respectivă
- l) facilități asigurate studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor, personalului de susținere

6. Cu privire la calitatea învățământului și a învățării:

6.1. Calitatea predării

• Pregătirea și organizarea predării

- a) claritatea obiectivelor (enunțate în programa analitică) și a obiectivelor fiecărei teme de predare
- b) organizarea materialului (logica internă a predării unui curs, organizarea pe unitatea de timp a materiei)

- c) frecvența utilizării unor metode care facilitează învățarea (exemple, simulări, aplicații, alte metode specifice fiecărei discipline)
- d) adaptarea cursului în funcție de feed-back-urile primite de la studenți

• Cunoașterea comprehensivă a materiei

- a) corectitudinea științifică a informațiilor vehiculate
- b) relațiile și transferul cunoștințelor predate cu alte cursuri sau spre alte discipline conexe
- c) integrarea rezultatelor de cercetare recente și a rezultatelor de cercetare proprii în cursul predat
- d) răspunsuri adecvate la întrebările studenților

• Abilități de comunicare

- a) claritatea expunerii, din punctul de vedere al receptorului
- b) retorica adecvată

• Pasiunea pentru predarea disciplinei

- a) entuziasmul și dinamismul cu care se predă o anumită temă sau sunt integrate noile rezultate de cercetare
- b) capacitatea de a-i motiva pe studenți și de a le stimula curiozitatea intelectuală
- c) cursul e resimțit de către studenți ca o provocare intelectuală, ca o experiență majoră de învățare

• Internaționalizarea cursului

- a) dezvoltarea și oferirea de cursuri în limbi de circulație internațională
- b) dezvoltarea de programe didactice în comun cu profesori din alte universități
- c) predarea de cursuri în universități din străinătate
- d) referințe de la evaluatori externi privind calitatea cursurilor predate

6.2. Calitatea relațiilor cu studenții

- disponibilitate și punctualitate la orele de consultații
- onestitate și atitudine pozitivă în relațiile cu studenții
- utilitatea comentariilor de la seminarii, referate, lucrări de diplome, lucrări practice

6.3. Calitatea examinării performanțelor studenților

- corectitudinea evaluării

- utilizarea unor metode adecvate de evaluare (verificări parțiale, verificări finale, subiecte în concordanță cu tematica studiată, acceptabilitatea ca durată și dificultate)
- distribuția relativ gaussiană a notelor

6.4. Calitatea produselor de predare

- calitatea suportului de curs
- editarea de suporturi de curs
- calitatea recomandărilor bibliografice
- dovezi ale efortului de inovare curriculară
- indici ai reușitei academice a cursanților, indici ai reușitei profesionale a absolvenților

6.5. Implicarea în programe de dezvoltare profesională

- evaluarea regulată a cursurilor și predării
- participarea la programe de perfecționare profesională

6.6. Calitatea curriculum-ului

- structura și conținutul
- metodele de predare utilizate în raport cu obiectivele și conținuturile propuse
- calitatea metodelor de examinare
- referințe ale evaluatorilor externi

6.7. Promovarea excelenței în predare

- implicarea cadrelor didactice în programe de dezvoltare profesională și metodică pedagogică
- evaluarea regulată a performanțelor didactice
- existența unei politici de recompensare a excelenței în predare

6.8. Existența unei politici de recunoaștere și recompensare a excelenței în predare

- alocarea de fonduri pentru programe de perfecționare didactică
- acordarea de premii speciale, salarii de merit pentru excelența în predare
- derularea unor granturi pentru dezvoltarea cursurilor
- recunoașterea cadrelor didactice cu performanțe deosebite în predare și implicarea lor în activități de mentorat

7. Cu privire la calitatea conducerii și a gestiunii:

- a) elaborarea și formularea explicită a misiunii și funcțiilor universității și a acțiunilor de concretizare a acestora
- b) profilarea instanțelor de elaborare de programe, strategii, politici, reglementări, de administrare a implementării și de verificare a respectării reglementărilor
- c) modul de compunere și compoziția instanțelor decizionale
- d) reprezentarea corpului academic și asigurarea feed back-ului corespunzător
- e) reprezentarea studenților și asigurarea feed back-ului corespunzător
- f) reprezentarea cercetătorilor și asigurarea feed back-ului corespunzător
- g) reprezentarea personalului și asigurarea feed back-ului corespunzător
- h) legătura cu mediul economic, administrativ și cultural înconjurător în instanțele decizionale
- i) aplicarea distincției și corelației dintre viziune, conceperea strategiei și elaborarea bugetului
- j) mecanisme și criterii de alocare a resurselor bugetare
- k) mecanisme de obținere de resurse extrabugetare, de distribuție și de folosire a acestora
- l) capacitatea de elaborare de programe noi în contextul internaționalizării și al globalizării
- m) deschiderea către problemele mediului înconjurător economic, administrativ și cultural
- n) deschiderea către problemele societății actuale
- o) mecanisme de acreditare internă a programelor
- p) mecanisme de autoevaluare și de evaluare externă a propriilor programe și activități

VI. Procedurile de evaluare a calității folosite în catedrele, departamentele, colegiile și facultățile UNAB sunt:

- a) autoevaluarea a ceea ce s-a făcut la nivelul respectiv – individual, catedră, departament, colegiu, facultate, universitate – în anii de după adoptarea **Declarației de la Bologna** (1999) cu identificarea punctelor forte, a punctelor slabe și elaborarea explicită de măsuri de corectare a slăbiciunilor
- b) asigurarea de evaluări externe specializate și convertirea rezultatelor în programe de acțiune
- c) includerea de evaluatori externi în adoptarea propriilor decizii

- d) dezbaterea rezultatelor evaluărilor externe cu cei implicați la nivelul respectiv și adoptarea de măsuri în consecință
- e) etalarea avantajelor proprii în competițiile în care instituțiile universitare sunt angajate

VII. Serviciul Statistică din Secretariatul General al UNAB și responsabilii cu datele statistice din secretariatele facultăților asigură datele statistice pentru acțiunile prevăzute în prezenta reglementare.

VIII. Rectoratul UNAB dispune măsurile de implementare a măsurilor implicate de prezenta reglementare în vederea instituționalizării mecanismelor de asigurare a calității. **Comisia de asigurare a calității din UNAB** are în răspundere punerea în aplicare a reglementării de față.

IX. Întrucât instituționalizarea măsurilor de asigurare a calității este un proces în plină desfășurare în țările europene, reglementarea de față se reexaminează după doi ani și se dezvoltă în funcție de problemele noi sesizate.

X. Coordonarea punerii în aplicare a hotărârii de față revine **Comisiei de Asigurare a Calității din UNAB** responsabil cu calitatea.

//